

O radovima Predraga Terzića

Ciklus *Terra incognita* Predraga Terzića predstavlja zanimljivu konceptualnu celinu materijalizovanu kroz seriju printova i dve digitalne animacije. Zajednički sadržalac svih radova jeste specifičan prostor izveden iz dijaloga sa jednim od najpoznatijih dela srpske istorije umetnosti, slikom *Seoba Srbalja pod patrijarhom Arsenijem III Čarnojevićem*, Paje Jovanovića. Ovo delo krajem devetnaestog veka postalo je ključno u političkim strategijama afirmacije i potvrđivanja identiteta naroda koji se borio za ostvarenje svojih prava u okviru evropske imperijalne sile. Od tada ono je figuriralo kao glavni podsticaj rehabilitaciji nacionanlih tema i mitova o hrabrosti, posebnoj ulozi čuvara graničnog područja na raskršću civilizacija, ukazujući na stradanja odlaska i imperativ povratka korenima.

Dijalog sa Jovanovićevom slikom uključuje još jednog važnog aktera, Terzićevog profesora Čedomira Vasića, koji je u jednom od svojih radova iz ciklusa *Put u Oz*, postupkom digitalne interevencije, izbrisao sve aktere ove istorijske kompozicije i zadržao samo pust, pregažen, brisan prostor. Tim činom jasno, istorijski i geografski, određeno mesto izmešteno je u vanvremensku, mitsku sferu. Citirajući Vasićevo delo Terzić, u daljem procesu svog rada puni ovaj prostor novim kontekstualizacijama i konotacijama. Na taj način otvaraju se višestruke mogućnosti promišljanja srpske istorije u sprezi sa aktuelnom globalnom i lokalnom geopolitičkom situacijom, kao i mogućnosti problematizovanja suštinskih fantazama i mitskih narativa koji opsedaju biće jedne nacije. Terzić, dakle, tehnikama digitalnog kolažiranja nastanjuje novodobijeni fon svojih radova fragmentima medijskih slika, citatima dela iz istorije umetnosti, savremenim ikonama i simbolima, kombinujući ih u ironijskim spojevima koji zahtevaju suptilno promišljanje i često široku erudiciju.

Terra incognita, ničija zemlja, neistražena oblast postaje označitelj slepog polja mitskog i istorijskog, u kome se, opozicija postojećih ideologija razotkriva kao irelevantna (Minimalni rizik), gde iskrsavaju skrivene političke strategije (Varani do sudnjeg dana), isplivavaju potisnuti događaji (Hladnjača, Četiri koraka u oblacima) i ugovaraju ilegalne, profilerske radnje (Pravila igre, Dečaci se vraćaju u grad, Duhovi). *Terra incognita* ispoljava se kao mesto kroz koje probija realno, razotkrivajući procese kojima se oblikuje naša stvarnost. Ipak, to je teritorija nad čijom se supremacijom mnogi bore i polažu pravo kao na svoje legitimno vlasništvo.

Otvarajući polje za diskusiju umentik istovremeno ukazuje na suštinsku cenzuru i autocenzuru koja vlada u pokušaju razrešenja pat pozicije savremenih graničnih područja (*Taboo*, 00). Granice su markirane mirovnim trupama, imperijalnim garantima bezbednosti, kao mehanizma savremene demokratije na mapi postojećeg sveta (*Noćna straža*). Direktnija kritika, pak, upućena je na problem teritorije Kosova, koje se indetifikuje sa *terra incognita* i provlači kroz većinu radova ovog ciklusa, referirajući na vremenski period od Kosovskog boja da novog milenijuma (1389-2003). U tom smislu ključna su dva rada *Nada* i *Mrtvo more*, koji se mogu posmatrati kao manifestacija utopijske projekcije kroz inverziju: duhovni poglavari koji su nekada predvodili, očekuju svoju pastvu ali ne vide da je mrtvo more sve preplavilo. Pozicija naroda marginalizovana je, izmeštena van svih odluka, svedena na ulogu nemih posmatrača (*Bez naslova*) ili animalnih poriva (*Staze slave*), povezane sa sudbinom aktera izgubljenih bitaka (*Južna plemena*), dok se duh borca za prava siromašnih, poput *fatamorgane*, prikazuju jedino u rasteru plakatskog lika *Brus Lija* (*Bruce Lee*).

Izvan dominantnog modela zapadnjačke civilizacije problem teritorijalnih trevnja pokazuje se besmislenim (*Retour a la raison*) a uslov opstanka temelji se na drugačijim principima ekonomije i adaptibilnosti. U radu *Stara tradicionalna kritika Terzić* i ukazuje na potrebu preispitivanja bezpogovornog nipodaštavanja perspektive i sistema življenja različitim od sopstvenih.

Ciklusom *Terra incognita/ tribute to Paja Jovanović and thanks prof Č. Vasić*, Predrag Terzić uvezuje veliki broj narativa i jukstaponira mnoga pitanja, dovodeći u vezu lokalno i globalno, preispitujući prošlost u sadašnjosti i obratno, tražeći rešenja za budućnost u drugačijem pogledu, *Serbia in another land*.

Maida Gruden